

Anna Brzozowska

Politechnika Częstochowska
Wydział Zarządzania
Instytut Logistyki i Zarządzania Międzynarodowego
annabrzozowskacz@gmail.com

Dagmara Bubel

Politechnika Częstochowska
Biblioteka Główna
dbubel@bg.pcz.pl

Judyta Kabus

Politechnika Częstochowska
Wydział Zarządzania
Instytut Logistyki i Prawa Międzynarodowego
judytakabus@interia.pl

ASPEKT LOGISTYCZNY W AGROBIZNESIE

Streszczenie: Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie znaczenia rozwiązań logistycznych w obszarze agrobiznesu. W pierwszej części pracy opisano politykę rolno-spożywczą w Unii Europejskiej i jej główne cele związane z zagospodarowaniem obszarów wiejskich. Autorki doszły do wniosku, iż współczesna gospodarka żywnościowa może funkcjonować optymalnie jedynie przy zastosowaniu innowacyjnych strategii logistycznych. W dalszej części rozważaniom poddano istotę logistyki w agrobiznesie. Agrologistykę przedstawiono z dwóch perspektyw: w aspekcie niezbędnej wiedzy menadżerskiej wpływającej na styl zarządzania firmą oraz jako system wsparcia technicznego dla przedsiębiorstwa. Artykuł podsumowują wnioski na temat logistycznej perspektywy w agrobiznesie.

Słowa kluczowe: agrobiznes, agrologistyka, zarządzanie agrologistyczne.

Wprowadzenie

Agrobiznes obejmując kompleksowo cały system produkcji, sytuuje produkty rolne¹ w centrum uwagi. System ten integruje łańcuch wartości, począwszy od zamówienia przez produkcję żywności do przetworzenia jej i wprowadzenia do obrotu. Agrobiznes, zwany inaczej gospodarką żywności, jest zestawem działań ekonomicznych obejmujących każdy podmiot biorący udział w wytwarzaniu żywności i dostarczaniu jej do konsumenta. Zakres

¹ Definicja i klasyfikacja produktów rolnych znajduje się między innymi na stronie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi (www.minrol.gov.pl) oraz w Programie Regionalnym województwa śląskiego „Definicje sektorów – działalności gospodarczych wykluczonych z możliwości ubiegania się o wsparcie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013”.

agrobiznesu ma złożony charakter, ponieważ obejmuje on wiele różnorodnych i istotnych gałęzi sektora gospodarki narodowej, tworząc sieć wielobranżowego przemysłu. Łańcuchy dostaw żywności zapoczątkowywane przez sferę produkcji rolnej są obszarami wymagającymi optymalizacji pod różnymi względami, między innymi: operacyjnymi, kosztowymi, prawno-administracyjnymi i socjologicznymi [Skowron-Grabowska, 2010].

Zatem istotnym czynnikiem poprawy konkurencyjności i efektywności w szeroko rozumianej branży spożywczej, czyli w agrobiznesie, może być logistyka [Nowakowska-Grunt, 2008].

Holistyczne ujęcie gospodarki żywności wymaga stosowania inteligentnych systemów transportowych, skłaniając do synergii agrobiznesu z logistyką. Strategie logistyczne podnoszą potencjał i konkurencyjność tego sektora. Powiązanie agrobiznesu z logistyką stwarza ogromne możliwości rozwoju przedsiębiorcom inwestującym w globalny rynek żywności.

1. Wspólna Polityka Rolna Unii

Rolnictwo, obok przemysłu spożywczego, rybołówstwa i leśnictwa, jest najważniejszym elementem agrobiznesu. Rolnictwo i obszary wiejskie odgrywają kluczową rolę w rozwoju gospodarczym i społecznym w krajach rozwijających się. W połowie ostatniej dekady obserwuje się prowadzenie świadomej polityki rolnej, która ma na celu rozwój rolnictwa i poprzez to zapewnienie konsumentom stałych dostaw żywności w przystępnych cenach, zagwarantowanie rolnikom odpowiednich wynagrodzeń, ograniczenie ubóstwa i dbałość o bezpieczeństwo żywności na całym świecie [Komisja Europejska, 2014].

Jednakże w rolnictwie istotne znaczenie ma nie tylko produkcja żywności. We wszystkich państwach członkowskich UE to właśnie rolnicy dbają o obszary wiejskie i tradycyjny styl życia. W sektorze rolnictwa wiele osób znajduje zatrudnienie. Rolnicy potrzebują maszyn, paliwa, budynków, nawozów i opieki weterynaryjnej dla zwierząt. Przedsiębiorstwa rynku rolniczego zajmują się jednak także innymi czynnościami w kolejnych etapach łańcucha produkcji, tj.: przetwarzaniem, magazynowaniem, uszlachetnianiem surowców pochodzenia rolnego, wytwarzaniem wyrobów oraz dystrybucją i sprzedażą produktów spożywczych. Konkurencyjność przedsiębiorstw przemysłu rolniczego jest nierozdzielnie związana ze stanem pozostałych ogniw agrobiznesu oraz poziomem rozwoju i unowocześnienia gospodarki [Komisja Europejska, 2014].

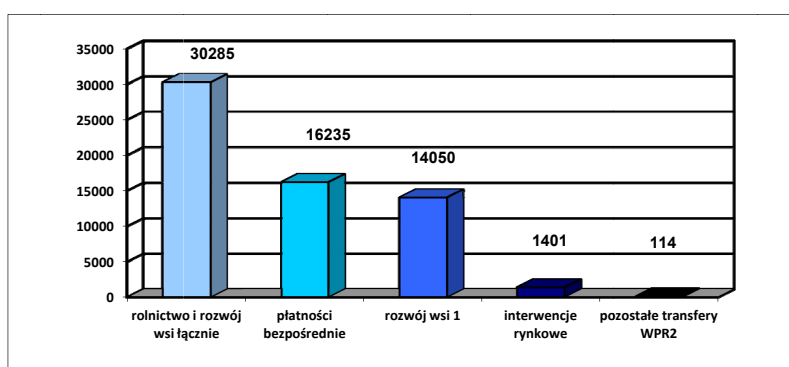
W Unii Europejskiej „istnieje jeden duży europejski rynek produktów rolnych, na którym dzięki wspólnemu podejściu do wspierania rolnictwa można zagwarantować rolnikom uczciwe warunki konkurencji na unijnym rynku wewnętrznym i na rynkach światowych. Gdyby nie istniała wspólna polityka rolna, każde państwo członkowskie niewątpliwie prowadziłoby własną politykę, zatem polityka rolna poszczególnych krajów różniłaby się zakresem i poziomem interwencji publicznej. Kształtowanie polityki na szczeblu europejskim gwarantuje wspólne zasady w odniesieniu do jednolitego rynku, w razie potrzeby koryguje brak stabilności na rynku, chroni osiągnięcia dotychczasowych reform realizowanych z myślą o zwiększeniu konkurencyjności europejskiego rolnictwa i umożliwia stosowanie wspólnego

nej polityki handlowej, dzięki której UE jest w stanie mówić jednym głosem w negocjacjach z partnerami z całego świata” [Komisja Europejska, 2014].

Wspólna Polityka Rolna wprowadzona przez Unię Europejską ciągle dostosowuje się do zmian zachodzących w globalnej gospodarce i do wymagań obywateli [Malara, 2009.]

W 2013 r. przeprowadzono reformę wspólnych strategii politycznych, dostosowując je do wyzwań przyszłości. Działania podejmowane w ramach nowej polityki rolnej mają być skuteczne i jasne.

Nowelizacja taktyki programu sektora rolnictwa umacnia pozycję rolników w łańcuchu żywności. UE stara się udzielać im stałego wsparcia jako wykonawcom zadań użyteczności publicznej². Wprowadzając reformy, Unia stara się sprostać wyzwaniom związanym ze wzrostem gospodarczym, zatrudnieniem w rolnictwie, bezpieczeństwem żywnościowym oraz zmianami klimatu.

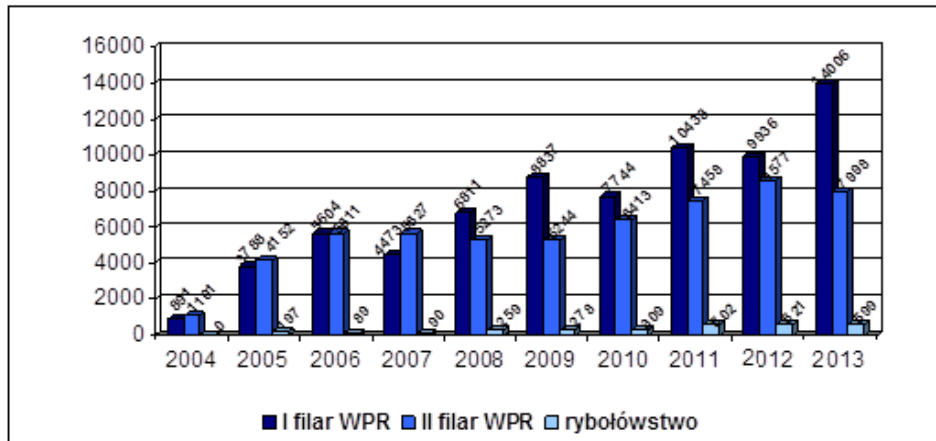
Rys. 1. Transfery Unii Europejskiej związane ze wsparciem rolnictwa i obszarów wiejskich od 1 maja 2004 r. do 31 marca 2014 r. (w mln euro)

Źródło: [www 1]

Wspólna Polityka Rolna dąży do ujednoczenia rynku rolnego w wielu aspektach, np. w wymiarze prawnym czy finansowym, chcąc przynosić korzyści wszystkim obywatelom i wspierać integrację społeczną oraz wzrost gospodarczy.

Skuteczna polityka rozwoju nie skupia się tylko na dotacjach i pomocy prawnej dla obszaru rolnictwa, ale także łączy doświadczenie i tradycje rolnictwa z polityką i promocją terenów wiejskich. Punktem wyjścia działań inicjowanych przez UE w ramach wspólnej polityki rolnej jest rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich poprzez modernizację procesów zachodzących w przepływie materiałów, zoptymalizowanie łańcuchów dostaw żywności produkcji rolnej pod względem operacyjnym, kosztowym, prawno-administracyjnym i socjologicznym. Priorytetowo traktowane są zadania związane z unowocześnianiem, zautomatyzowaniem i skomputeryzowaniem tego obszaru. Gospodarstwa rolne powinny stać się wielofunkcyjnymi obszarami wiejskimi, a wydatki na rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich stanowić powinny znaczną część budżetu UE.

² Rolnictwo kształtuje obszary wiejskie. Poprzez działalność rolniczą powstają różnorodne krajobrazy. Rolnicy są „zarządcami” obszarów wiejskich i ich zadaniem jest utrzymanie środowiska naturalnego w dobrym stanie.

Rys. 2. Wykorzystanie środków unijnych w Polsce na Wspólną Politykę Rolną i rybołówstwo w latach 2004-2013 (w mln zł)

Źródło: [www 1]

Wspólna Polityka Rolna podlega stałym transformacjom, które wywołane są zmianami, jakie nastąpiły w polityce rolnej. Obecnie coraz większego znaczenia nabiera ochrona środowiska, poprawa jakości produktów spożywczych i zachowanie dziedzictwa kulturowego obszarów wiejskich. Po tym jak UE dostrzegła, że rolnictwo nie ogranicza się tylko i wyłącznie do produkcji żywności, ale że rolnictwo pełni także wiele ważnych funkcji społecznych, gospodarczych i przyrodniczych, czyli pozarolniczych, powstała koncepcja wielofunkcyjności europejskiego rolnictwa³, zasadniczo akcentująca pozaprodukcyjny jego aspekt. Rolnictwo mając duży wpływ na gospodarkę i ekonomię, pozwala dostrzec wiele pozytywnych niezwiązanych z produkcją jego funkcji, które towarzysząc działalności rolniczej, pomagają zrozumieć, dlaczego warto wspierać tę dziedzinę gospodarki. Przypisywanie rolnictwu nowych zadań stanowi również szansę na zatrudnienie dla mieszkańców obszarów wiejskich. Dynamika wspomnianych zmian w rolnictwie nie będzie jednak możliwa bez innowacyjnych rozwiązań logistycznych. Aby skutecznie konkurować na globalnym rynku w wielu obszarach, także pozaprodukcyjnych, branża rolno-spożywcza musi szukać dodatkowych możliwości i rozwiązań w strategiach logistycznych [www 2].

Warunkiem ożywienia agrobiznesu i ogólnego rozwoju gospodarczego są w szczególności inwestycje w infrastrukturę wiejską, skuteczne zarządzanie oraz realizowanie długoterminowych programów wspierających działania na obszarach wiejskich. Dynamiczny rozwój współczesnego rolnictwa warunkowany jest jednak zasadniczo odpowiednim wsparciem systemów logistycznych.

³ Krajobrazowe walory przestrzeni użytkowanej stymulują ruch turystyczny na obszarach wiejskich. Ważną funkcją ekonomiczną rolnictwa jest jego rola w kreowaniu miejsc pracy na obszarach wiejskich.

2. Znaczenie logistyki w agrobiznesie

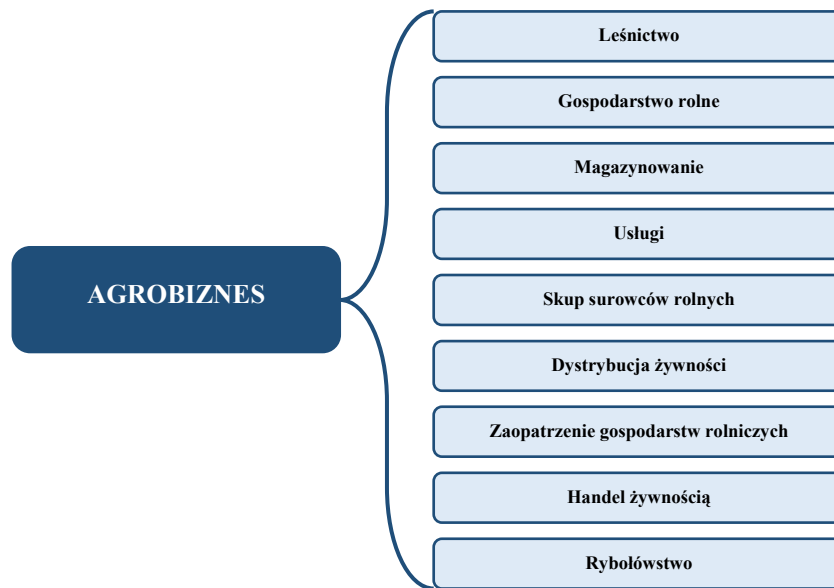
Dotychczas systemy logistyczne znajdowały zastosowanie głównie w przedsiębiorstwach handlowych czy usługowych i dotyczyły form bezpiecznego transportu dóbr i osób. Od momentu kiedy Komisja Wspólnot Europejskich [Komisja Wspólnot Europejskich, 2006] zaczęła podkreślać ważną rolę systemów logistycznych szczególnie w zapewnieniu zrównoważonej mobilności, bezpieczeństwa dostaw i dbałości o środowisko naturalne, logistyka nabrała nowego wymiaru. Zastosowanie zaawansowanych rozwiązań logistycznych optymalizuje transport europejski, zwiększając wydajność poszczególnych jego form. Logistyka jest niezbędnym środkiem do utrzymania i zwiększania europejskiej konkurencyjności i dobrobytu na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia [Komisja Wspólnot Europejskich, 2006]. Nowe wyzwania transportowe wymagają dostosowania myślenia logistycznego do polityki transportowej z koniecznym uwzględnieniem mechanizmów rynkowych oraz wymiaru społecznego i środowiskowego, a także stworzenia korzystnej sytuacji dla wszystkich uczestników procesu transportowego.

W rezolucji Parlamentu Europejskiego „Logistyka transportu towarowego w Europie – klucz do zrównoważonej mobilności” zdefiniowano także znaczenie strategii logistycznych w obszarze agrobiznesu. Agrologistykę przedstawiono w tym dokumencie jako „minimalizację potrzeb transportowych, wspieranie wzajemnego ponownego wykorzystywania produktów ubocznych oraz obniżanie ryzyka rozprzestrzeniania się chorób zwierzęcych i roślinnych w drodze łączenia produkcji rolnej, działań przetwórczych i dystrybucyjnych” [www 3], które nabierają znaczenia i znajdują wykorzystanie również w agrobiznesie.

Początkowo zainteresowanie logistyką w przedsiębiorstwach agrobiznesu było niewielkie. W ostatnich latach firmy rolno-spożywcze coraz częściej poszukują nowych rozwiązań w teorii i praktyce strategii logistycznych. Logistyka postrzegana jako metoda organizowania, planowania, kontrolowania i realizacji dystrybucji produktów, w tym rolno-spożywczych, umożliwia doskonalenie sposobów przepływów materiałowo-informacyjnych [Klepacki, 2011, s. 16].

Szeroki wachlarz możliwości logistyki sprawił, że odnalazła ona swoje miejsce w agrobiznesie. Logistyka kształtuje strukturę organizacyjną agrobiznesu. Reguluje podaż i popyt na produkty rolne, optymalizuje transport i systemy magazynowania produktów rolnych oraz usprawnia przepływ informacji w całym łańcuchu dostaw. Wykorzystanie „logistycznego” podejścia do procesów przepływu materiałów uzależniona jest od stopnia skomplikowania dziedziny – im bardziej złożona, tym bardziej konieczne jest zastosowanie logistyki [Wojciechowski, 2011, s. 19].

Agrobiznes jest złożoną kategorią ekonomiczną, na którą składa się wiele istotnych sektorów gospodarki narodowej.

Rys. 3. Elementy agrobiznesu

Na rozwój agrologistyki mają wpływ zarówno narzędzia prawne, jak i pozaprawne. W zakresie prawnym agrologistyka regulowana jest prawem unijnym i krajowym. Ordynacje prawne uwarunkowane są przyjętym zakresem znaczenia agrologistyki⁴. Ustawy regulują różne etapy dystrybucji produktów w ramach łańcucha dostaw. Na agrologistykę wpływają zarządzenia z zakresu rejestru zwierząt, ochrony i transportu roślin, transportu zwierząt, finansowych środków unijnych czy umów kontraktacyjnych.

Metody agrologistyczne dostarczają przedsiębiorstwom z branży rolno-spożywczej niezbędną wiedzę menadżerską, co wpływa na styl zarządzania, prowadząc do efektywniejszego funkcjonowania firm. Ponadto agrologistyka jest systemem wsparcia technicznego i zabezpieczeniem podstawowych procesów logistycznych.

Logistykę w obszarze agrobiznesu powinno się rozpatrywać z dwóch perspektyw: jako przepływ materiałowy, czyli fizyczne przemieszczanie towarów do konsumenta, i jako strategię zarządzania [Romanowska, 2009].

Zarządzanie agrologistyczne to proces planowania, koordynowania, organizowania i kontrolowania działań związanych z przepływem produktów rolno-spożywczych z miejsc pochodzenia do nabywcy. Agrologistykę należy więc włączyć w system zarządzania przedsiębiorstwem w celu ukształtowania jego optymalnej struktury organizacyjnej. Zadania logistyki mogą zostać wkomponowane w strukturę organizacyjną przedsię-

⁴ Polska definicja pojęcia *agrologistyka* została opracowana przez prof. B. Klepackiego [2011] i określona jako „działalność obejmująca organizację, planowanie, kontrolę i realizację przepływu towarów rolno-spożywczych od miejsca wytworzenia surowców rolnych, poprzez kanały związane z ich skupem, magazynowaniem, produkcją i dystrybucją, aż do finalnego odbiorcy (konsumenta żywności), której celem jest zaspokojenie wymagań rynku, przy zachowaniu bezpieczeństwa żywnościowego, minimalnych kosztów i minimalnego zaangażowania kapitału”.

biorstwa w sposób scentralizowany bądź zdecentralizowany. W organizacji zdecentralizowanej zadania logistyczne są rozproszone poprzez przydzielenie do różnych działów przedsiębiorstwa [Baran, 2011, s. 19].

Tabela 1. Dwie perspektywy logistyki w agrobiznesie

LOGISTYKA W AGROBIZNESIE	
ZARZĄDZANIE AGROLOGISTYCZNE	<ul style="list-style-type: none"> – planowanie, koordynowanie, organizowanie i kontrolowanie łańcucha dostaw produktów rolno-spożywczych; – realizacja celów strategicznych i operacyjnych przedsiębiorstw branży agrobiznesu; – planowanie decyzji i ocena ryzyka podejmowanych działań; – dostosowanie działań do wymagań klienta.
WSPARCIE TECHNICZNE	<ul style="list-style-type: none"> – środki transportu i manipulacji do przemieszczania produktów między przedsiębiorstwami, – budynki i budowle magazynowe umożliwiające składowanie i ochronę zapasów, – niezbędne wyposażenie magazynów umożliwiające realizację ich podstawowych funkcji, – opakowania stanowiące ochronę produktów, – środki przetwarzania informacji (urządzenia i ich systemy).

Zarządzanie agrologistyczne jest skomplikowanym procesem decyzyjnym obejmującym szereg czynności składających się na proces tworzenia koncepcji działań logistycznych w przedsiębiorstwach agrobiznesowych w oparciu o plan logistyczny oraz proces ich realizacji w odpowiednio ukształtowanych formach organizacyjnych, przy zastosowaniu właściwych systemów sterowania i kontroli [Ciesielski, 2006, s. 10]. Zarządzanie agrologistyczne powinno zapewnić realizację przyjętych celów strategicznych i operacyjnych „agropresiębiorstwa”.

Planowanie logistyczne wraz z kontrolą jest prymarną funkcją zarządzania agrologistycznego. Podejmowane decyzje dotyczą powiązanych ze sobą obszarów agrobiznesu, obejmujących zaopatrzenie, wytworzenie produktów i ich dystrybucję na rynku. Planowanie agrologistyczne umożliwia powiązanie decyzji planistycznych, dotyczących różnych obszarów funkcjonalnych i ocenę ryzyka oraz konsekwencje finansowe związane z tymi działaniami. Agrologistyka kompleksowo obejmuje zadania wykonywane przez firmy rolno-spożywcze i umożliwia ich dostosowanie do wymagań dostawców i odbiorców, czyli kontrahentów.

Zarządzanie agrologistyczne w firmach rolno-spożywczych podzielić można na:

- zarządzanie strategiczne mające na celu rozwój i wzrost znaczenia przedsiębiorstwa na rynku. W praktyce realizowane jest tylko na poziomie jednego przedsiębiorstwa;
- zarządzanie interpunkcyjne dbające o stosowanie optymalnych strategii marketingowych i finansowych oraz operacyjnych;
- zarządzanie interorganizacyjne, które stosowane jest na poziomie kilku agropresiębiorstw funkcjonujących samodzielnie. Każda z firm ma wydzielony jeden obszar dla podejmowania decyzji, takich jak polityka zaopatrzeniowa czy polityka cenowa (łańcuchy, sieci) [Jokiel, 2008, s. 32; Gołemska 1999, s. 20-22].

Jak już wspomniano, agrologistyka stanowi także system wsparcia technicznego danego przedsiębiorstwa. System techniczny służy zapewnieniu sprawności i niezawodności procesów logistycznych. Do środków technicznych zalicza się:

- środki transportu i manipulacji do przemieszczania produktów między przedsiębiorstwami,
- budynki i budowle magazynowe umożliwiające składowanie i ochronę zapasów;
- niezbędne wyposażenie magazynów umożliwiające realizację ich podstawowych funkcji,
- opakowania stanowiące ochronę produktów,
- środki przetwarzania informacji (urządzenia i ich systemy).

Agrologistyka wspiera zarządzanie informacją związaną z łańcuchem dostaw celem zaoferowania klientowi towaru w dobrej jakości po rozsądnej cenie [Beier, Rutkowski, 2003, s. 23], a nowe technologie informacyjne i komunikacyjne oferują innowacyjne sposoby zarządzania produktami. [Nowicki, Jelonek, 2008].

Podsumowanie

Istotą logistyki w agrobiznesie jest proces planowania, realizowania i kontrolowania sprawnego i efektywnego ekonomicznie przepływu i składowania surowców rolnych, materiałów, wyrobów gotowych i związanych z tym usług oraz odpowiednich informacji z miejsca pochodzenia do miejsc konsumpcji (łącznie z przemieszczeniem do i poza oraz wewnątrz i na zewnątrz organizacji) w celu zaspokojenia wymagań klientów. Podstawowymi celami agrologistyki jest zapewnienie wysokiej jakości dostaw produktów rolnych, maksymalne skrócenie cyklu przepływu tych towarów, utrzymanie niskiego poziomu zapasów, wypracowanie wysokich wskaźników wykorzystania posiadanego personelu, stosowanej techniki i użytkowanej powierzchni oraz gotowość informacyjna.

Przedsiębiorcy agrobiznesowi mają stale do czynienia z przemieszczaniem, przeladunkiem, przetwarzaniem, przechowywaniem i dostarczaniem produktów od producenta do konsumenta. Czynności te wymagają umiejętnej koordynowania, planowania i realizacji, ponieważ mają znaczący wpływ na sukces i przetrwanie firmy. Działania takie określane jako system agrologistyczny stanowią dużą część całkowitej ceny produktów rolnych.

Poprzez optymalizację działań logistycznych przedsiębiorstwa minimalizują koszty produkcji, przetwarzania i transportu towarów, stając się konkurencyjnymi na rynku. Jednakże złożoność procesów logistycznych wymaga zrozumienia istoty logistyki w agrobiznesie. Operacje logistyczne będą wydajne i efektywne tylko wtedy, gdy ważne kwestie teoretyczne i praktyczne różnorodnych gałęzi agrobiznesu ujęte zostaną w działaniach logistycznych. Agrologistyka jest główną siłą napędową gospodarki i odgrywa coraz większą rolę w agrobiznesie. Właściwa organizacja procesów logistycznych uwzględniająca specyfikę sektora agrobiznesu z całą pewnością może zwiększyć konkurencyjność polskich przedsiębiorstw agrobiznesu, zarówno poprzez optymalizację kosztów, jak i zaoferowanie odbiorcom wyższego poziomu obsługi dostawczej. Szansa na ekspansję polskich produktów rolno-spożywczych na rynkach UE zależy od elastycznego dostosowywania się całych agro-

łańcuchów logistycznych do zmieniających się warunków otoczenia i stosowania najnowszych systemów informatycznych [Baran, 2011, s. 19].

W polskim agrobiznesie nadal odczuwa się brak innowacyjnych rozwiązań, mimo iż funkcjonuje wiele instytucji wspierających rozwój tego sektora⁵. Sytuacje te powoduje brak współpracy regionalnych przedsiębiorstw rolno-spożywczych i znaczny konserwatyzm w podejmowanych działaniach.

Agrobiznes jako kategoria ekonomiczna nie może funkcjonować efektywnie bez struktur logistycznych, ponieważ tylko odpowiednie rozwiązania logistyczne uczynią ten sektor nowoczesnym i konkurencyjnym. Towar musi być transportowany szybko, bezpiecznie i niedrogo nawet do odległych odbiorców. Agrologistyka obejmuje nie tylko regulacje prawne, system pakowania, załadunku, transportu, magazynowania i przeładunku towarów rolno-spożywczych, ale także tworzenie działań operacyjnych oraz organizację różnych informacji.

Współcześnie logistyka ma międzynarodowy charakter, a w dobie globalizacji przedsiębiorstwa agrobiznesowe nie przetrwają bez wykorzystania nowoczesnych technologii informacyjnych, infrastrukturalnych i organizacyjnych, które oferują systemy logistyczne.

Literatura

- Baran J. (2011), *Logistyka w przedsiębiorstwach agrobiznesu*, „Logistyka”, nr 3, Instytut Logistyki i Magazynowania, Poznań.
- Beier F.I., Rutkowski K. (2003), *Logistyka*, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa.
- Ciesielski M. (2006), *Logistyka w biznesie*, PWE, Warszawa.
- Gołemska E. (1999, 2001, 2006), *Kompendium wiedzy o logistyce*, PWN, Warszawa.
- Jokiel G. (2008), *Logistyka jako koncepcja zintegrowanego zarządzania procesami przepływów* [w:] S. Nowosielski (red.), *Procesy i projekty logistyczne*, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Wrocław.
- Klepacki B. (2011), *Agrologistyka – nowe wyzwanie dla nauki i praktyki*, „Logistyka”, nr 3, Instytut Logistyki i Magazynowania, Poznań.
- Komisja Europejska (2014), *Wspólna polityka rolna – z myślą o żywności, obszarach wiejskich i środowisku*, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, Luksemburg.
- Komisja Wspólnot Europejskich (2006), *Komunikat Komisji do Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów*, „Logistyka transportu towarowego w Europie – klucz do zrównoważonej mobilności z 2006 roku, Bruksela”.
- Małara Z. (2009), *Przedsiębiorstwo w globalnej gospodarce: wyzwania współczesności*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Nowakowska-Grunt J. (2008), *Wybrane zagadnienia logistyki w przykładach*, Sekcja Wydawnictwa Wydziału Zarządzania Politechniki Częstochowskiej, Częstochowa.

⁵ Instytucjami wspierającymi rozwój rolnictwa w Polsce są: Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Centrum Doradztwa Rolniczego, Agencja Rynku Rolnego, Agencja Nieruchomości Rolnych, Krajowy Związek Rolników Kółek i Organizacji Rolniczych, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa i wiele innych.

- Nowicki A., Jelonek D., red. (2008), *Wiedza i technologie informacyjne w biznesie*, Wydawnictwo Politechniki Częstochowskiej, Częstochowa.
- Romanowska M. (2009), *Planowanie strategiczne w przedsiębiorstwie*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa.
- Skowron-Grabowska B. (2010), *Zarządzanie łańcuchem dostaw w teorii i praktyce*, Sekcja Wydawnictwa Wydziału Zarządzania Politechniki Częstochowskiej, Częstochowa.
- Wojciechowski A. (2011), *Agrologistyka – nowy wymiar w logistyce*, „Logistyka”, nr 3, Instytut Logistyki i Magazynowania, Poznań.
- [www 1] <http://www.minrol.gov.pl> (dostęp: 23.02.2015).
- [www 2] <http://www.magazynfakty.pl/a2258-wielofunkcyjne-obszary-wiejskie.htm> (dostęp: 17.02.2015).
- [www 3] <http://www.eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0336:FIN:EN:PDF> (dostęp: 21.02.2015).

LOGISTIC PERSPECTIVE IN AGRIBUSINESS

Summary: The aim of this paper is to present the importance of logistic solutions in the area of agri-business. The first part describes agricultural and food policy in the European Union and its main objectives connected with the development of rural areas. The authors have concluded that the modern food economy functions optimally only when innovative logistic strategies are used. Further part of the paper includes discussion about the importance of logistics in agri-business. Agri-business has been presented from two perspectives: as the necessary managerial knowledge affecting the style of a company management and as a system for technical support of an enterprise.

The paper has been summed up with conclusions about the logistic perspective in agri-business.

Keywords: agri-business, agri-logistics, agri-logistic management.